

OM TANKAR FRÅN NordDATA

Tomas Ohlin

En ny systemstruktur

Vid den avslutande diskussionen på NordDATA 76 kring "samhällets växande beroende av datatekniken" sammanfattade Jan Freese många människors önskemål om de nya systemen i frasen att vi behöver en ny systemstruktur. Det är en tilltalande formulering. Dagens — och gårdagens — datasystem, tunga och centrala i strukturen, är konstuerade med bristfälliga systemprogramvarors otillräcklighet. Operativsystemen har inte medgivit några verkliga alternativ till stjärnformiga och statiska system. Men det är kanske också fel att skylla alltför direkt på datorerna här. Vi har själva uppenbarligen velat ha byråkratiska datasystem, eftersom vi inget gjort åt det. Hur är detta möjligt? Varför trots allt inga krafttag? (forts. s. 4)

En ny systemstruktur

Forts. från s. 1

Ett skäl är följande. Så länge vi stirrar oss blinda på den ensamma parametern lönsamhet, så hamnar vi naturligen i stordatorlösningar. Tag databassituationen som exempel. Eller terminalaccessen. Vem talar om distribuerade alternativ när marknaden inte bjuder ut operativsystem för samverkande måsystem av kanske olika fabrikat? Och vem kan specificera ett decentralt alternativ tillräckligt detaljerat, med dagens stapplande systemmetodik?

Så länge optimeringsproblemet bara har en parameter att optimera, till exempel lönsamhet (men i och för sig lika gärna vilken annan som helst), ska det till märkliga ting för att undvika central-systemalternativet. I själva verket tangerar vi här nästan en naturlag. Enbart misstag ger då en annan lösning.

Men våra informationsbehov är ju inte endimensionella. Låt oss ta fasta på det plurala i de logiska önskemålen, så framträder alternativet tydligare. Vi kan motivera "en ny systemstruktur" om

vi accepterar att systemen verkligen har fler ansikten, människovänlig tillgänglighet, flexibilitet, säkerhet osv, vid sidan av kostnads/värdeaspekterna.

Ett brett hänsynstagande vid specificeringen av datasystemen leder naturligen till decentrala systemstrukturer.

Är vi redo för denna utveckling? Är vi redo att betala för människokraft och datakraft som inte helt naturligt faller in i lönsamhetsalgoritmen? Jag tror det. Men vem ska formulera tankarna? Leverantörerna som i och för sig säkert gärna tillhandahåller mjuka datasystemdelar om vi ber dem om det, behöver ju dock motiv för utvecklingen av mer flexibla systemelement. Någon annan part, kanske?

Vi faller — som så många gånger tidigare — tillbaka på vår egen formuleringskonst och verkliga vilja. Vem satsar t ex på att utveckla användarvänlighetsbegreppet, ja, vem kan ens precisera önskemålen? Var den

verkliga mjukheten i datasystemen behövs, så att säga, i stället för kring lutande operatörsstolar, reflexfria bildrör och brandsäkra magnetbandsvalv. Vem väger in mänskliga brister i systemanvändningen, vem tänker på människans ofullkomlighet? Vem tar hänsyn till de många, de som ska släpa på personnummer och postnummer? Vem tänker på dynamiken, att systemen kan ge vänlig information om sig själva, och att de verkligen kan anpassa sig efter påpekanden om obalans?

Vem kan beräkna vad de sanra systemkostnaderna blir — säkert mångdubbelt vad dataspecialisterna ordar för? Vem mäter det löpande informationsvärdet, jämfört med de kanske mer förgängliga penningkostnadsaspekterna?

Vem, vem, vem? Var finns ett forum och språkrör? Finns någon verklig vilja på användarsidan?

En ny systemstruktur. Med distribuerad och dynamisk tillgång till information för alla berörda, individer, grupper och organisationer. Med mjuk databehandling. — Vi vill, men vi har nog en bra bit dit.

Tomas Ohlin